

Izhaja 15. vsakega
meseca.
Ček. konto 11.631

POŠTAR

Letna naročnina . . Din 24—
Polletna naročnina . . „ 12—
Posamezna številka . . „ 2—

Strokovni list poštних nameščencev

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 15. julija 1931.

III. leto.

Izredni kongres „Saveza OPO“.

21. junija t. l. se je vršil v Poštnem domu v Beogradu izreden kongres »Saveza OPO«, ki ga je glede na določbe §§ 76 in 345 u. z. od 31. marca t. l. sklicala njegova uprava ter nanj povabila predstavnike vseh p. t. t. organizacij v državi.

Za »Maturantsko društvo« so se udeležili kongresa predsednik in tajnik upravnega odbora, ter tajnik ljubljanske podružnice.

Kongresu, ki je bil jako dobro obiskan, je predsedoval g. Toma S. Jovanović, bivši dolgoletni in za p. t. t. osebe brez predpisane šolske kvalifikacije velezaslužni predsednik »Saveza OPO«. Najprej je poleg ostalih posebno toplo pozdravil min. inspektorja g. Juračiča, ki se je udeležil kongresa kot zastopnik resortnega ministra, g. ing. L. Radivojevića, nato pa je prečital udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade, resortnemu ministru in g. ing. D. Rajtaju. Čitanje brzojavke za Nj. Vel. kralja so vsi prisotni poslušali stoje.

Po konstituiranju skupščine iz vrst predstavnikov vseh zastopanih p. t. t. organizacij je g. Toma Jovanović nadaljeval svoj precizno zasnovani govor, v katerem je v glavnih obrisih očrtal ogromno delo, ki ga je tekom svojega obstajanja izvršila uprava »Saveza OPO«. Posebno je pa povdarjal, kako ga veseli, da so se zbrali v tem domu prvič zastopniki vseh p. t. t. organizacij iz cele Jugoslavije, kar do sedaj kljub poskusom še nikdar ni uspelo. Dalje je pripomnil, da po sili zakona zapušča svoje dosedanje mesto in stopa v vrste rednega članstva, da pa opozarja vse navzoče posebno na imovinsko vprašanje »Saveza«, kakor tudi posameznih oblastnih organizacij. Zahteval je predvsem to, da morajo biti poštni domovi last združenja, to je celokupnega osebja in ne posameznih obl. organizacij ter naglasil, da so temu primerno zasnovana tudi pravila, katera naj bi sprejel ta kongres. Svoje zahteve je utemeljeval s tem, da vsi fondi poštних domov slone v prvi vrsti na denarju »Saveza«, kajti obl. organizacije so vlagale zneske v svoje posebne sklade za gradbo poštних domov, namesto da bi odplačevale svoj obol »Savezu«.

Nato so poročali tudi ostali upravni člani, nadzorni odbor pa je predlagal, da izreče kongres upravi soglasno absolutorij, kar se je tudi zgodilo.

Sledeča točka dnevnega reda je bilo čitanje novih pravil za novo organizacijo z imenom: »Udruženje p. t. t. službenika«.

Mimogrede naj omenim, da se je vršila zvečer pred kongresom samim predkonferenca in sicer od 23.00 pa do ranega jutra. Ta predkonferenca je imela nalogo podrobneje predelati tvarino za kongres ter s tem olajšati in skrajšati delo za drugi dan. Vendar tudi ta ni rodila zaželenega uspeha. Spor je nastal že pri delitvi združenja na sekcije; zato je bil na predlog g. Tome Jovanovića izbran poseben odbor, sestojec iz predsednikov OPO in iz po 1 zastopnika »Prosvetne zajednice« ter »Maturantskega društva«. Ta ožji odbor pa je izbral iz svoje srede predsednika in sicer g. Pešlja, predsednika »Mat. dr.« Dolžnost ožjega odbora je bila do za-

četka kongresa predelati osnutek pravil, ki ga je sestavila uprava »Saveza« tako, da bi pri samem glasovanju na kongresu ne prišlo do prerekanja.

Že pri drugem členu osnutka je na predkonferenci izbrani odbor stavil drugačen predlog kakor centrala. G. Toma Jovanović je prečital prvotno stilizirani člen 2 osnutka pravil, ki predvideva 9 sekcij in še posebej beograjsko sekcijo, ki pa bi fungirala hkrati kot centrala združenja; seveda v važnejših vprašanjih le s sodelovanjem oz. pod kontrolo predsednikov banovinskih sekcij. Predlog ožjega odbora pa je predvideval 10 banovinskih sekcij in posebno centralno upravo s sedežem v Beogradu.

Sledila je ostra debata, katere so se udeležili v prvi vrsti člani ljubljanske OPO, ki je bila na kongresu zastopana v prav lepem številu. Vmes pa je posegel tudi tajnik tuk. podružnice »Mat. dr.«, ter predlagal kongresu, da sprejme člen 2 v obliki, kakor jo predlaga uprava »Saveza« in to iz sledečih razlogov:

1. Ker se v primeru, če je beograjska sekcija hkrati tudi centrala, doseže večja ekspeditivnost, kar je posebno važno pri nujnih intervencijah, ki ne trpe zavlačevanja in odlašanja, temveč je njihov aut-aut odvisen večkrat od ure ali celo od minute. Hitro rešitev zadev pa more izvesti le odbor, ki je stalno v neposredni bližini odločilnih oblastev — torej beograjska sekcija. Če pa bi bila sekcija v Beogradu samo enakopravna z ostalimi banovinskimi sekcijami in podrejena še neki vrhovni upravi sicer s sedežem v Beogradu, katere člani pa bi bili razkropljeni širom vse države, potem si lahko predstavljamo dalekosežne zle posledice takega polžjega poslovanja.

2. Ker bo tudi pri bodočem združenju igral nemalo vlogo denar ter sistematično štedenje gotovo ne bo odveč, je gotovo tudi v tem pogledu predlog »Saveza« simpatičen. Brez dvoma bo ceneje, če bo imela beograjska sekcija moč centrale, lahko sama reševala tekoče posle združenja in samostojno intervenirala v tem ali onem ministrstvu, pri tem ko bi se predsedniki banovinskih sekcij shajali le vsake 2 ali 3 mesece (po dogovoru) in pri tej priliki lahko v enem dnevu odobrili delo uprave (sekcije) v preteklem dvo- ali tromesečju ter določili smernice za bodoče dvo- ali tromesečje. Nasprotno pa je gotovo, da bi bile blagajne banovinskih sekcij mnogokrat obremenjene z občutnimi izdatki, če bi bila posebna uprava, sestavljena iz predsednikov in morda še tajnikov banovinskih sekcij, pa bi morali ti zastopniki za vsak posamezen, dasi važen primer, romati iz Skoplja, Ljubljane, Splita itd. v Beograd. Take nujne intervencije pa bi se morda pojavile v kakem mesecu celo po večkrat. Vsi ti nepotrebni izdatki bi pač odpadli, če se prepusti beograjski sekciji moč centralne uprave seveda, kakor sem že omenil, pod kontrolo ostalih banovinskih sekcij.

Ko so predsedniki in tudi ostali člani ljubljanske OPO opazili, da se velika večina prisotnih strinja s prednjim predlogom, so napeli vse sile, da preprečijo izglasovanje člena 2, kakor ga je predložila uprava »Sa-

veza«. Razvila se je burna debata, katero pa je predsednik prekinil s tem, da je ob 12. uri odredil 3 urni odmor ter napovedal nadaljevanje ob 15. uri.

Po prestanem odmoru je predsednik g. Toma Jovanović v svojem pomirjevalnem govoru opozarjal na dalekosežne posledice, ki bi se pojavile v primeru, če bi kongres iz kateregakoli razloga ne sprejel predloženega osnutka pravil. Ponovno pa je naglašal, da povzroča glavne težave ravno vprašanje imovine, na katero se nanašajo skoro vsi člani osnutka pravil bodočega novega »Udruženja p. t. t. službenika« in je priporočal, da naj se oblastne organizacije ne ravna po znamenju: kar je tvoje, je tudi moje, a kar je moje, to tebi nič mar! Nato pa je stavil predlog, da naj vse organizacije, ki bodo vstopile v novo združenje, položijo svojo imovino, tako premičnine, kakor tudi nepremičnine (poštne domove) v roke združenja tako, da bo res ena organizacija z eno blagajno. Prav tako pa bodo tudi koristi in pravice za vse enake.

Kongres je sprejel predlog g. Tome soglasno in z burnim odobravanjem, vendar pa je g. T. Jovanović še kljub temu zahteval zadevne izjave od predstavnikov svojih oblastnih, kakor tudi ostalih organizacij.

Vsi predsedniki OPO so izjavili, da so organizacije pripravljene izročiti svojo imovino in domove skupni upravi oz. blagajni, le predsednik OPO iz Splita je naglasil, da denarja nimajo, ker je vso svojo razpoložljivo imovino ta organizacija odstopila za drugi »Poštni dom« v Splitu. V imenu »Maturantskega društva« je povdarjal predsednik g. Pešelj, da je tudi »Mat. dr.« pripravljeno vstopiti v novo se snujoče združenje. Predstavnik »Prosvetne zajednice« iz Zagreba je od veselja kar na mestu likvidiral svojo organizacijo in svečano izjavil, da »Prosvetna zajednica« od sedaj naprej sploh več ne obstoja.

Ko so glasovali že vsi predstavniki, je zahteval podpredsednik ljubljanske OPO tudi izjavo predstavnika ljubljanske podružnice »Mat. dr.«, češ da je prinesel zadnji »Poštar« nek članek s podpisom »Maturant«, v katerem se pisec izraža, da maturanti ne gredo v skupno organizacijo. Da slednja trditev g. Štuklja ni bila resnična, je navzoči podružnični tajnik takoj dokazal s tem, da je prečital v omenjenem članku navedeni stavek, ki se glasi dobesedno: »Mi hočemo organizacijo na širši podlagi, kjer bodo pravice enakomerno razdeljene!«

Nadalje je izjavil tajnik ljubljanske podružnice »Mat. dr.«, da sicer ni pooblaščen izraziti mnenja svoje podružnice glede vstopa v novo se snujoče združenje, da pa vendar more zagotoviti, da »Maturantsko društvo p. t. uradnikov, podružnica v Ljubljani« ne bo prelomila dane besede oz. sklepa občnega zbora dne 3. januarja t. l. Na tem občnem zboru je bilo namreč sklenjeno, da ne gremo v OPO, da pa smo pripravljeni vstopiti v popolnoma novo skupno društvo.

S prednjo izjavo sta bila tako g. Štukelj, kakor tudi kongres popolnoma zadovoljna.

Že je bila podoba, da bomo z izjavami zastopnikov organizacij pri kraju, pa je vstal Epich, član ljubljanske OPO ter predlagal,

da se naj izjavi tudi predsednik »Društva nižjih poštних uslužbenecv«, češ, da ima to društvo veliko denarja itd.

Laskavemu vabilu se je odzval g. Penko, predsednik izzvanega društva, ter povdaril, da misli OPO samo na denar in zopet na denar! Glede združitve v skupnem društvu pa je rekel, da je to vprašanje zanje še malo prerano, ker da je društvo predložilo svoja u. z. prilagojena pravila v odobritev in da za sedaj ne misli vstopiti v združenje.

Slednjič je predsednik g. Toma S. Jovanović predlagal, da naj kongres sprejme pravila, kakor jih je sestavila uprava »Saveza«. Kongres jih je sprejel soglasno edino z dodatkom, člena 28, ki predvideva, da naj bodo ta pravila le začasna, dokler se izjave predstavnikov ne bodo realizirale in dokler ne bo popolnoma urejeno imovinsko vprašanje tako »Saveza«, kakor tudi vseh OPO. Veljavnost teh pravil pa ne sme trajati dalje kakor 6 mesecev. Do poteka tega roka morajo biti izdelana nova pravila v sporazumu

z vsemi sekcijami, potem pa mora biti sklicana redna skupščina, ki bo ta pravila sprejela ali pa ovrгла.

Kot predzadnja točka dnevnega reda so bile volitve. Sprejeta je bila kandidatna lista, ki jo je predložila uprava »Saveza« in kateri na čelu stoji g. M. Jovanović, upravnik pošte Beograd 2.

Pri slučajnostih je bil g. Toma Jovanović na predlog g. Nakića izvoljen za dosmrtnega častnega predsednika združenja.

S tem je bil izredni kongres »Saveza OPO« zaključen, zvečer pa se je vršil v isti dvorani banket, ki je bil prav dobro obiskan.

Tak je bil potek izrednega kongresa; gospodom pa, ki širijo vesti o nekaki moji blamaži na kongresu, želim »dober tek« pri natolcevanju! Vprašam jih pa, kdo ga je bolj polomil ali jaz, ki sem predlog stavil in zagovarjal, ali oni, ki so potem za isti in popolnoma nespremenjeni predlog glasovali?

Fajdiga Hinko.

Edo Pitschmann:

O novi draginjski uredbi.

(Štev. 35.500/I—1931.)

Sredi meseca junija t. l. je izšla nova uredba o draginjskih dokladah civ. drž. uslužbenecv. Če se hočemo nekoliko seznaniti tudi z njenimi določbami, je prav za prav najboljša, da doženemo važnejše razlike med staro in novo uredbo.

Vzlic stremljenju za poenostavljenjem opazamo pri pretežni večini predpisov naravno tendenco po številčnem naraščanju določil. Glede na to, da se z razvojem življenja stalno porajajo novi in vedno bolj komplicirajo stari odnosi, zahtevajoči normativne ureditve, postanemo pozorni, ker obseg nove uredbe ni narasel. Kako to?

Uradniški zakon iz leta 1923 je strogo ločil redne prejemke (h katerim je štel: osnovno in položajno plačo, stanarino ter doklade za otroke) od osebnih in rodbinskih doklad (kamor je spadala seveda tudi doklada za ženo ter razlika med višino doklade za vsakega otroka in skupnim zneskom po 150 Din na mesec), ki jim je namen dopolnjevati redne prejemke le do normaliziranja razmer odnosno cen.

Ta zakon je vseboval podrobne predpise samo za redne prejemke, ureditev vseh draginjskih doklad pa je prepustil posebni draginjski uredbi (od 10. aprila 1924), ki je bila kasneje nekoliko izpremenjena in dopolnjena.

Iz tabel in predpisov III. poglavja u. z. posnamemo, da vsebuje malodane vsa določila, tičeča se osebnih doklad, novi uradniški zakon sam, medtem ko so vnešena v novo draginjsko uredbo vsa podrobnejša določila o rodbinskih dokladah. Vzrok, da je omenjena uredba manj obsežna, tiči tudi v tem, da se je v izpremenjenih razmerah nekaj starih predpisov preživelo in so bili izločeni, nekaj pa jih je bilo sprejetih med specialne predpise posameznih strok.

Pri teh razmišljanjih se pojavlja še eno vprašanje, namreč: Ima li dejstvo, da je novi uradniški zakon prevzel nekatere določbe prejšnje draginjske uredbe, kak praktičen pomen? Žal, da se danes ne utegnemo pomuditi pri tem vprašanju!

Med bolj vidnimi izpremembami bi bilo torej treba omeniti sledeče:

1. rodbinska doklada znaša za vsakega otroka sicer še vedno 150 Din, delitev tega zneska na doklado za otroka in na razliko do skupnega zneska 150 Din na mesec pa je od 1. aprila t. l. dalje opuščena. Kar je prej

veljalo samo za »razliko«, velja sedaj za vso doklado. Kdor tedaj izpolnjuje pogoje, dobi celoten znesek, kdor jih ne izpolnjuje, ne dobi ničesar;

2. bivših specialnih sodniških doklad, ki so jih uživali svoječasno poleg sodnikov še nekateri funkcionarji drž. pravobranilstva, glavne kontrole in drž. sveta, odnosno specialnih doklad, ki jih je prejemal poleg generalnih direktorjev drž. železnic ter direktorje drž. računovodstva tudi generalni direktor pošte in telegrafa, nova uredba seveda ne omenja več;

3. izpuščen je prejšnji, itak odvečni, pogoj, da doklada za otroke, ki se poroče, ne pristojajo;

4. v II. draginjski razred spadajo že po u. z. samo kraji, kjer je sedež sreskega načelstva. Prej so namreč spadala v ta razred tudi vsa mesta (v Dravski banovini so zato na novo uvrščene v III. draginjski razred te-le pošte: Jesenice na Gor., Jesenice-Fužine, Kostanjevica, Lož, Ormož, Radeče pri Zid. mostu, Slovenska Bistrica, [Škofja Loka], Šoštanj, Tržič in Višnja gora);

5. dopolnjena je določba, po kateri pristojajo rodbinska drag. doklada tudi še po dovršenem 16. starostnem letu za hčer, ki gospodinji svojemu ovdojemu očetu, do možitve, najdlje pa do polnoletnosti;

6. nesposobnost za pridobivanje se v bodoče dokazuje s potrdilom dveh zdravnikov, ki sta v javni službi;

7. nadomeščen je prejšnji predpis, v zmislu katerega uslužbenec na dopustu po

privatnem poslu, daljšem od 40 dni v enem koledarskem letu, nima pravice prejemati ne osebne drag. doklade, ne rodbinske doklade za ženo in tudi ne razlike doklade za otroke do 150 Din na mesec, z odstavkom 2, § 87 u. z., ki slove: Uslužbenec na odsotstvu po privatnem poslu, daljšem od skupaj dveh mesecev v enem koledarskem letu, nima pravice do prejemkov za čas preko dveh mesecev;

8. nekoliko drugače kot doslej je urejeno prejetje drag. doklad drž. uslužbenecv, ki so zaposleni v tujini. Za kriterij pa služi še vedno tuja valuta, bodisi slaba, bodisi zdrava;

9. določilo stare uredbe, da se znižuje drž. uslužbenecem, kaznovanim po disciplinskih predpisih, mesečna osebna drag. doklada z istim odstotkom, vsebuje sedaj § 190 u. zakona;

10. izpremenjen je tudi predpis, da teko novopostavljenemu drž. uslužbencu osebne in rodbinske drag. doklade od dne, ko odide v službo, ali pa od dne, ko stopi v službo, če je ostal novonastavljeni uslužbenec drž. uslužbenec v dotedanjem svojem stalnem bivališču, kajti § 30 u. z. pravi: Ob sprejemu v drž. službo, bodisi prvič ali ob povratku v aktivno službo, teko prejemki od prvega dne prihodnjega meseca po nastopu službe. Rodbinska doklada gre uslužbencu od prvega dne prihodnjega meseca po izpolnitvi pogojev, ki mu dajo pravico do te doklade;

11. za tiste uslužbenec, ki predlože neresnične prijave za prejetje rodbinskih doklad, je poostrena sankcija s tem, da se, poleg nošenja že do sedaj zapretenih posledic, izterja iz njihovih prejemkov še nezakonito prejeta vsota;

12. opuščena je končno tudi določba glede specialnih doklad za službo v južnih krajinah Srbije in Črne gore.

Ko že govorimo o novi uredbi, pač ni mogoče prezreti nastopnih paragrafov in pojasnil le-te:

§ 1: Draginjski razred obsega področje politične občine onega kraja, v katerem je sedež urada, kjer je uslužbenec postavljen.

§ 2: Uslužbencu, ki se uporablja začasno po službenem poslu izven kraja, kjer je postavljen, pristojajo v vsakem primeru osebna draginjska doklada onega draginjskega razreda, v katerega spada kraj, kjer je postavljen.

§ 5: Rodbinska drag. doklada za ženo ne pristojajo:

b) če je žena v drž. službi kot kontraktualna uradnica, dnevničarka ali honorarna uslužbenka.

(Kakor dosedaj, pristojajo tudi v bodoče možu rodbinska drag. doklada za ženo, če sta oba drž. uslužbenca v položajnih skupinah, če stanujeta v istem kraju in če prejema kdo od njiju za polovico znižano drag. doklado. — Če sta mož in žena uradniška pri-

A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA

Velika izbira
češkega in
angleškega
sukna!

pravnik, kakor tudi takrat, če je en zakonec uslužbenec uvrščen v kako položajno skupino, drugi pa je uradniški pripravnik, gredo obema zakoncem v obeh primerih njuni polni prejemki (seveda brez rodbinske doklade za ženo v zmislu § 5 nove draginjske uredbe). (Glej razpis finančnega ministrstva št. 26.962-I od 12. maja 1931, s katerim se strinja tudi odločba splošne seje glavne kontrole št. 51.884 od 6. junija t. l.).

§ 7: (2) Rodbinska doklada za pozakojenega otroka pristojna od prvega dne po mesecu, v katerem je otrok pozakojen.

§ 9: (2) Posečanje večernih in občasnih tečajev se glede pravice do rodbinske doklade za otroke ne smatra za šolanje.

§ 10: (3) Če se žena drž. uslužbenca drugič poroči, ima pravico do rodbinske drag. doklade za otroka iz prvega zakona.

§ 15: Za čisti dohodek po tej uredbi se smatra dohodek, ki preostane, če se odbijejo od kosmatega dohodka javne davščine.

§ 16: (1) Za rejemanje rodbinske drag.

doklade mora predložiti uslužbenec pri pristojni blagajni prijavo, kakor jo predpiše minister za finance. Če ne predloži prijave v treh mesecih, računši od dne, ko je pridobil pravico, mu pristojna ta doklada od prvega dne po mesecu, v katerem je prijavo predložil.

Opozorim naj samo še na to, da velja nova draginjska uredba zgolj za aktivne civilne drž. uslužbenke, dočim velja za upokojenke še nadalje dosedanja uredba D. R. br. 107.201/1924.

Popravek. V prejšnji številki »Poštara« je tiskarski škrat izpremenil na 2. strani v 9. vrsti srednjega stolpa besedo »pred« (vojno) v besedo »med« (vojno), na 3. strani v 5. vrsti srednjega stolpca zgoraj pa je izpustil za besedo »izprijčevala« nastopno vrsto: o zdravstvenem stanju, nikakor pa ne na prošnjo (v zmislu § 109).

Uradniška naselbina v Beogradu.

Pod tem naslovom objavlja »Naš glas« od 20. maja t. l. sledeči članek:

Že v 3. letošnji številki smo v daljšem članku poročali o veliki stanovanjski akciji beograjske uradniške zadruge za preskrbo stanovanj. Po podatkih, objavljenih nedavno v »Cinovičnem Glasniku«, so vsa začetna dela že dovršena in se v najkrajšem času prične s postavljanjem hiš v novi projektirani uradniški koloniji na Voždovcu.

Stanovanjska zadruga je z beograjsko obč. no sklenila novo pogodbo, po kateri bo za kupljeno zemljišče plačevala samo 3% obresti, ne pa 5%, kakor je določala prvotna pogodba. S tem je zadruga prihranila 1.760.000 Din, poedini zadrugarji pa po 5000 Din. Ista pogodba je zadrugi zagotovila vse, kar je potrebno, da bo uradniška naselbina higijenski in vsem zahtevam modernega zidanja odgovarjajoče opremljena. Z občino je dogovorjeno, da se izpelje v voždovsko naselbino vodovod, elektrika in da se sezida zbiralni kanal in zgrade cestne zveze.

Po novi pogodbi bo ta uradniška naselbina vsega skupaj obsegala 119.556 m², to je za 22.587 m² več, nego je določal prvotni dogovor. Zato je bilo tudi potrebno, da so se stavbni načrti razširili in predruščili. Stara pogodba je določala, da mora zadruga beograjski občini odplačevati na mesec amortizacijski obrok po 51.230 Din. Nova pogodba pa določa, da bo od začetka tekočega leta zadruga plačevala na mesec samo 49.700 Din in to za dobo 20 let, čeprav je površina zemljišča narasla kakor smo spredaj povedali. S to ureditvijo je zadruga — in po nji vsi zadrugarji — mnogo prihranila.

Beograjska občina je izdelala za voždovsko zadrugo stanovanjsko naselbino parcelacijski in regulacijski načrt. Izvedla je tudi načrt za razpeljavo vodovodnih cevi. Izdelala je vseh 290 parcelnih načrtov in listin, tako da more zadruga posamezna stavbišča brez nadaljnjih formalnosti prenesti na posamezne zadrugarje. Dela za prenos zemljiških pravic so že v teku in so zadrugniki po večini že predložili načrte za svoje stavbe.

Od vlade je uradniška stanovanjska zadruga dobila mnogo podpore, s tem, da je bila oproščena plačevanja takse od kupne pogodbe z beograjsko občino. Ta taksa bi bila znašala nad 100.000 Din. Oproščena je bila pa tudi plačila takse za pogodbo s stavbnim podjetjem, katero bo zidalo zadrugnikom hiše. Tu je bilo prihranjeno zadrugi približno 550.000 Din. Nekih 60 tisoč Din bi pa znašala taksa za protokol regulacije, ki se izvršuje za posamezne zadrugne člane.

Prav tako je oproščena zadruga takse za prenos zemljiškoknjižnih pravic (tapij) z zadruge na posamezne zadrugnike v znesku 451.000 Din in pogodbenih taks za pogodbe med zadrugo in zadrugnimi člani, v višini 1.119.000 Din. V celoti je torej beograjska stavbna zadruga oproščena državnih taks v višini 2.280.000 Din. Na poedinega zadrugnika bi odpadlo po 7800 Din takse. Ker je pa z novo pogodbo med zadrugo in občino skupna kupnina znižana, je vsak zadrugar povprečno prihranil približno po 13.800 Din.

V tekočem letu bo po dosedanjih prijavah zidalo hiše na Voždovcu 189 članov zadruge. Tehnična pisarna zadruge že izdeluje načrte in proračune in jih bo v kratkem predložila oblastvom, da jih odobre. Po dogovoru med zadrugo in stavbnim podjetjem, ki je prevzelo postavitev te uradniške kolonije, bi morala zadruga v tem letu predložiti 150 stavbnih načrtov, kakor smo pa videli, je pa to število že doslej znatno prekoračeno.

Beograjski vzgled stanovanjske samopomoči državnega uslužbenstva je vreden, da ga posnemajo tudi naše stanovanjske zadruge. Seveda bo uspeh mogoč le ob prav tako znatni državni in občinski podpori, kakor jo uživa beograjska zadruga. Če k temu prištejemo še brezobrestna posojila, katera bi dovolila Zveza nabavljalnih zadrug, ni dvoma, da bo uspeh enak beograjskemu. Kaže nam pa ta primer spet, da tudi v stanovanjskem vprašanju velja slej ko prej, posebno še za nas državne uslužbenke, geslo:

»Pomagaj si sam — in Bog ti pomore!« D.

Pripomba:

Ker imamo v Ljubljani tudi že dolgo časa stavbno zadrugo drž. nameščencev »Dom«, v kateri je precej poštarjev, bi bilo kaj umestno, če bi »Dom« javnost o tem informiral, katere korake je že vse napravil za svoje člane glede državne, deželne in občinske podpore pri gradbah stanovanjskih hiš in kaj je vse pri tem dosegel.

F. P.

Razdolžitev državnih nameščencev.

»Skrbi in huda leta
more ubozga kmeta.«

Dolgovi z visokimi obrestmi pa more državne nameščence! Ne nepremišljeno zadolževanje vsled razsipavanja, dolgovi iz neobhodne potrebe so mora, ki tlači in tišči,

ki se je ne bo mogoče otresti, dokler bodo visoke obresti ovirale vračilo dolga.

Vse različne samopomoči na papirju so že skušale olajšati to bedo, vendar so se nade razbile na tem, ker ni bilo mogoče zbrati visokega obratnega kapitala. Posamezni člani, že itak preobloženi z dolgovi, tega ne zmorejo. Zadevo naj vzame v roke država. Da bi iz davčne moči kako sanirala materialni položaj le enega dela državljanov, ne gre dobro, čeprav taka akcija slučajno ne bi naletela na druge ovire. Torej tako ne, tako pa tudi ne! Nekaj bi pa vendar bilo treba storiti tako v interesu posameznikov kakor v interesu skupnosti, države, za katero nikakor ni enako, če delajo njeni nameščenci zadovoljni, z zbranimi mislimi, ki so med delom osredotočene le na delo, ali če jim uha-jajo med delom, pa recimo le podzvestno, na druge težke skrbi, ki jim glodajo in glodajo po možganih do skrajnosti.

Ne bi bilo nemogoče v eminentnem interesu državnega gospodarstva dodati k § 133 (Pokojninski fond) u. z. novelo o razdolžitvi državnih nameščencev z brezobrestnim posojilom na daljši rok iz pokojninskega fonda.

To si predstavljam nekako takole:

Uprava »Pokojninskega fonda« daje, seveda z jamstvom uslužbenčeve plače, vsem onim, ki za to prosijo in izkažejo, da so že zadolženi, brezobrestno posojilo za daljšo dobo — recimo za 20 ali še več let z redno mesečno amortizacijo. Novih posojil na ta način torej ne bi bilo mogoče dobivati, ker naj bi taka akcija podpirala edino razdolžitev.

Kakor poročajo dnevnikarji, se glede dolga tudi drugod uradniki ne smejo pritoževati, saj je graški mestni svet sklenil, da poplača dolgove svojih 300 nameščencev v znesku borih 5 milijonov in pol našega denarja s posebnim, za to najetim posojilom.

Uporaba premoga v domačem gospodarstvu.

»Zadrugar« v svoji 6. št. od 20. VI. t. l. piše sledeče:

Premog se deli po svoji kakovosti v tri velike skupine, in sicer v črni premog, rjavi premog in lignit. V Dravski banovini in v naši kraljevini sploh se pridobiva največ rjavega premoga in lignita, črnega premoga je le malo. Ligniti zaradi svoje slabe kurilne moči v splošnem ne pridejo v poštev za domačo kurjavo. Pri nas se uporablja v to svr-ho izključno le rjavi premog.

Premog se pridobiva v rudnikih, in sicer z ročnim ali pa mehanskim izkopavanjem. Pri tem ali drugem načinu kopanja ostane del premoga v večjih kosih, drugi del v manjših, del pa odpade na drobiž. Tako, kakor se premog v jami koplje, se izvaža na dan in tam se šele potem loči v razne vrste. ki se v splošnem nazivajo kosovec, kockovec, orehovec in zdrob. Zdrob se uporablja izključno le v tovarnah in torej ne pride v poštev za domačo kurjavo. Za to kurjavo uporabljamo večinoma kosovec, v zadnjem času pa zahtevajo odjemalci tudi kockovec in orehovec. Naziranje mnogih odjemalcev premoga, da bi bil kockovec ali orehovec nekaj premog druge, torej slabše vrste, je popolnoma napačno, ampak se s temi oznakami hoče le povedati, da so posamezni kosi veliki približno kot pest, označba orehovec pa že sama po sebi pove, v kako velikih kosi-h se sortira ta premog. V splošnem sortirajo rudniki premog v nastopnih premerih: kosovec vsebuje komade od ca. 70 mm

dalje,
kockovec od približno 30—70 mm,
orehovec od približno 15—30 mm,
zdrob izpod 15 mm.

Uporabljivost premoga odvisi v splošnem od njegove kurilne vrednosti, ali še točneje povedano, od tega, koliko toplotnih točk razvija pri gorenju. Toplotne točke, ki se označujejo z besedo »kalorija«, se merijo na poseben način. Pri nas najbolj znani premogi, ki pridejo za domačo uporabo v poštah, razvijajo pri gorenju približno naslednje toplotne točke (kalorije):

Zabukovca prilično 5000 kalorij,
Trbovlje 4950,
Huda jama 5300,
Zagorje 4800,
Hrastnik 4900,
Rajhenburg 4700,
Lješa 4990,
Sveta Neža—Liboje 5200,
Št. Janž prilično 4300 kalorij.

Kdor hoče zmanjšati izdatke za kurjavo, bo kupoval vedno le premog, ki pri vsaj enaki ceni napram drugemu premogu daje večjo vročino.

Najdražji v ceni je vedno kosovec. Cenejši je kockovec, še cenejši pa orehovec. Pri nas so odjemalci premoga navajeni, po največ rabiti kosovec, dasiravno ima tudi to svoje slabe strani. Posamezni komadi so navadno tako veliki, da jih ni mogoče uporabljati niti v pečeh niti v štedilnikih, ampak jih je treba šele razbijati na drobnejše kose. Vsled razbijanja pa se tekom časa nabere v kletih veliko neuporabnega prahu. Lastnik je za ta odpad pri premogu oškodovan, ker ga sploh ne more porabiti drugič pa, ker ima še izdatke z odstranjevanjem prahu iz kleti. Kockovec, ki ima, kot smo že zgoraj

povedali, približno velikost pesti, je za domačo kurjavo in to posebno v pečeh mnogo prikladnejši, ker ga ni treba razbijati, kurilno vrednost ima pa isto kakor kosovec. V štedilnikih pa je v največ primerih razdalja med goriščem in med ploščo štedilnika tako malenkostna, da je tudi še kockovec mnogokrat prevelik in mora gospodinja napraviti v gorečem premogu šele prostor, da zamore v odprtino štedilnika postaviti lonec. Če se hoče to preprečiti, bi bil za štedilnik najbolj uporabljiv orehovec. Če se uporablja v domači kurjavi kockasti premog ali orehovec, se ne prištedi samo pri tem, da ni treba tega premoga popolnoma nič razbijati, ampak tudi pri tem, da je tako kockovec kakor tudi orehovec cenejši od kosovca. Nemčija, ki spada gotovo v izrabljanju materiala med najbolj napredne in racionalne države, uporablja za domačo kurjavo v pretežni večini orehovec ali kvečjemu kockovec. Sicer je težko svetovati vsakemu posamezniku, za katero sortacijo naj se odloči, ker gotovi odjemalci imajo svoje tehtne vzroke, zakaj uporabljajo samo kosovec. Tudi ni namen tega članka, da bi jih hoteli proti njihovemu boljšemu prepričanju o čem drugem preveriti, ampak hočemo samo onim našim članom, ki niso še razmišljali o tem, kako bi se dali stroški za kurjavo zmanjšati, dati praktične migljaje. Končno pa si more pomagati vsakdo s tem, da vzame tako zvani srednji premog v katerem je pomešan kockovec in kosovec. Potem more pri kurjenju izbrati one kose, ki mu najbolj odgovarjajo, bodisi za peč ali za štedilnik. — Gospodarska zadruga poštne nameščencev.

najkrajšem času bo pa izdalo ministrstvo tudi pravilnik, katere šole odgovarjajo predpisani šolski izobrazbi za dosego posameznih plačilnih stopenj. Upamo torej lahko, da se razmere s tem izboljšajo tudi v prid nižjim uslužbencem.

Glede izboljšanja terenskih doklad brzojavnih mojstrov omenja predsednik, da se zvišajo za 50% na mesec.

Za selske sle se je društvo ponovno zavzelo. Predložilo je prošnje za izplačilo njihovih pokojnin raznim predstavnikom.

Ker so dobili delegati najboljši utis, lahko člani upajo na uspeh.

Nadalje še omenja predsednik, da je izšla okrožnica, ki pojasnjuje, da za kratko obolenost ni treba izpričevala državnega zdravnika; le v primeru, če to izrecno zahteva gospod upravnik pošte, mora bolnika preiskati državni zdravnik in mu izstaviti svoje potrdilo.

Baš sedaj je izšla posebna odredba glede draginskih doklad, kakor je to napovedal zakon. Ukinjene bodo doklade za otroke, kateri so prekoračili starost 16 let; samo za otroke, ki obiskujejo brez prekinjenja šolo in pa za pohabljenе otroke pripada draginska doklada tudi po njihovem 16. letu. Člani naj pravočasno predložijo za tiste otroke, za katere so še upravičeni dobivati doklado, za to potrebna potrdila.

Tovariše, ki nameravajo oditi v pokoj, opozarja predsednik, da se jim ne štejejo leta, ki so jih prebili kot začasni dnevničarji med efektivna leta. Starejši člani imajo takih let od 3 do 7. Za penzijo pa morajo računati leta le od tedaj, ko so postali stalni pomožni sluge z mesečno plačo.

Besedo dobi blagajnik Smolnikar. Ta izčrpno poroča o delovanju, o dohodkih in o izdatkih preteklih treh mesecev.

Zaradi nesoglasja v tajnikovem poročilu odstopi tov. Hribar mesto odbornika in zapusti dvorano. Odbor sprejme njegov izstop.

Sledi izločitev dveh članov, ki kljub opominu nočeta plačati zaostale članarine, na kar preide predsednik k zadnji točki dnevnega reda,

4.) k slučajnostim. Tovariš Vobner iz Vrhnike prosi, da naj bi se obveščali tudi tovariši člani na Vrhniki o sestankih, ker bi se jih večkrat udeleževali. K temu se priključuje tudi tov. Tešar iz tiskarne poštne hranilnice, da naj bi se tudi oni vabili posebej, ker se to doslej ni godilo. Odbor si bo to zapomnil in željo upošteval po možnosti. Na to zaključijo predsednik sejo ob 20. uri zvečer. — Za odbor: tajnik Bizovičar Joško.

Iz seje krajevnih skupin Osrednjega društva nižjih p. t. uslužbencev v Ljubljani. Dne 4. t. m. se je vršila seja te skupine. Predsednik, tovariš Sojar, je podal obširno poročilo o deputaciji v Beogradu, ki je imela v vsakem oziru, bodisi moralnem, bodisi v materialnem najlepši uspeh. Vsi merodajni faktorji so se pri tej priliki prepričali o veliki potrebi obstojanja naše organizacije. Posebno veliko zaslugo pri tej deputaciji sta si pridobila tov. Penko, predsednik centralnega odbora in tov. Božičev, predsednik krajevnih skupin v Mariboru, za kar se jima pri tej priliki najtopleje zahvaljujemo.

Pri nadaljnjem poročilu omenja tovariš predsednik Sojar, da je še vedno nekaj članov, ki ne razumevajo težavnega odborovega dela in mu z neutemeljenimi izjavami ves trud le zavlačujejo. Taki tovariši naj prečitajo in upoštevajo naša pravila in naj se zavedajo, da njihovo postopanje škoduje ne samo organizaciji, ampak tudi njim samim. Najžalostnejše pa je to, da posebno ti tovariši radi zaostajajo s plačevanjem članarine, kar je na vsak način zelo žalostno in vsega obsojanja vredno. Če se ti tovariši ne bodo v najkrajšem času iztreznili, bo organizacija

Društvena poročila.

Iz zapisnika 8. redne odborove seje Osrednjega društva nižjih poštne uslužbencev v Ljubljani.

Predsednik Penko otvori sejo ob 19. uri, pozdravi polnoštevilno navzoče odbornike, posebno pa 2 navzoča člana iz Vrhnike, ugotovi sklepčnost ter prične:

1.) s čitanjem zapisnika zadnje redne odborove seje dne 6. t. m. Glede zapisnika se oglasi predsednik kraj. skupine v Ljubljani, Sojar, zaradi dopustov nižjih poštne uslužbencev, namreč da odbor ne sme tega vprašanja izločiti z dnevnega reda, dokler ne preskrbi članom z zakonom priznane dopusta. Predsednik Penko pri tem omenja, da je bila v to svrhu že deputacija pri gospodu direktorju, toda na žalost brez uspeha. To pa zaradi tega, ker poštna direkcija brez dovoljenja ministrstva ne more sprejemati novih moči, tudi dnevničarjev ne, ker niso predvideni v novem zakonu za nadomestilo stalnih nameščencev. Ker se nihče več ne oglasi, določi predsednik tov. Tešarja in Korošca, da podpiseta zapisnik.

2.) Dopisi. Iz došlih in poslanih dopisov je razvidno, da se je na povabilo Osrednjega društva vršil sestanek v Celju zaradi ugotovitve, katere delegate da se naj pošlje v Beograd na vabilo »Saveza«, kateri je imel svojo izredno skupščino. Po daljšem razgovoru so bili določeni za delegate predsednik Penko, predsednik mariborske skupine Božičev in predsednik ljubljanske krajevnih skupin Sojar. Dobili so navodila za razne intervencije pri ministru; tako radi nadaljnega obstoja društva, glede dopustov in zaradi pomanjkanja osebja.

Na poslanih dopise krajevnih skupin, iz katerih je razvidno, da zahtevajo policijske uprave od njih sklicanje izrednih občnih zborov, oziroma potrdil o pravici za obstojanje od Banske uprave v Ljubljani, zatrjuje predsednik, da je centrala pravočasno predložila banski upravi nova pravila, katera se

nanašajo tudi na krajevne skupine. Zato, kakor trdijo prejeta pojasnila, ni treba sklicevati še posebnih izvanrednih občnih zborov, oziroma predlagati potrdil banski upravi.

Društvo kakor krajevne skupine deluje za enkrat po starih pravilih, dokler resortno ministrstvo ne ukrene kaj drugega na podlagi zakona.

Iz dopisa krajevnih skupin je razvidno, da nekateri člani zaostajajo s članarino tudi nad 3 mesce, kar povzroča posledico, da se tak član po društvenih pravilih sam izključuje iz društva. Centralno društvo smatra takega člana za izključenega, ga o tem obvesti in izbriše iz seznama članov.

O več manj važnih dopisih odbor ne razpravlja, temveč se bo oziral nanje, kadar bo treba.

3.) Poročilo predsednika: Ta poročilo o uspehih, katere so dosegli poslani delegati društva v Beogradu. Člani so sicer mogoče že čitali iz ljubljanskih dnevnikov o poteku kongresa poštne, brzojavne in telefonskih uslužbencev v Beogradu. Naše društvo ostane še dalje, bo samostojno in je v tem smislu tudi uredilo svoja pravila, katera se že nahajajo pri našem resortnem ministru, da jih odobri. Deputacija delegatov pri pomočniku ministra, pri gosp. inž. Ratajcu in pri samem gospodu prometnem ministru je našla popolno razumevanje glede obstoja našega društva; težje je glede prevedbe služiteljev in zvanikov, kateri imajo predpisano izobrazbo za uradniško skupino, pa se nahajajo v staležu nižjih poštne uslužbencev. To je tudi vzrok, da ne dobe nižji uslužbenci priznanega dopusta, ker je takih služiteljev in zvanikov približno 130 pri naši poštni direkciji. Gospod minister je pristal na to, da se bodo uslužbenci z zadostno izobrazbo prevedli po možnosti kakor hitro bo to kredit dopuščal, v X. plač. stopnjo uradnikov, da se bodo pred vsem zasedala mesta samo s takimi nižjimi uslužbenci, v

prisiljena nastopiti proti njim po pravilih.

Dalje poroča tovariš prednik, da je število prošelj za podpore vedno večje. Sklene se, da se bodo v bodoče dobile podpore le v najskrajnejših primerih, ker organizacija nima zasigurnih izrednih dohodkov. Zato opozarjamo vse tovariše, da vlagajo take prošnje le v nujni potrebi.

Ker se je konstatiralo, da nekateri nezadovoljneži razburjajo naše člane z različnimi neresničnimi vestmi, opozarjamo vse članstvo, naj take agitatorje zavračajo in raje hodijo na naše društvene sestanke, kjer se bodo lahko sami točno informirali o stanju in delovanju društva.

Ko bomo sprejeli novopotrjena pravila, bo organizacija tudi razširila svoje delovanje, ker se bo razprostrla na celo državo. Lokalne razmere bodo stopile bolj v ozadje, ker bo treba delati za skupno dobro vsega nižjega poštnege uslužbenstva. Treba bo na novo reorganizirati izdajo bolniških podpor in ustanoviti tudi nekak prosvetni odsek, ki bo imel nalogo poskrbeti za izboljšanje izobrazbe naših članov, kar bi bilo za marsikoga zelo koristno in potrebno. Konkretno predloge o vsem navedenem bo izdal odbor po potrditvi pravil.

Za predsednikom je govorilo še več odbornikov. Razdeljenih je bilo tudi nekaj podpor; na to je predsednik zaključil sejo. — Tajnik.

ZAHVALI.

Podpisani se najlepše zahvaljujem Osrednjemu društvu nižjih poštinih in brz. uslužbencev, skupini Maribor, za podporo, katera mi je veliko pripomogla v nesreči, ki me je zadela.

Vodnik Josip, služitelj, Maribor 2.

Podpisani se najiskrenejše zahvaljujem za podporo, ki mi jo je nakazala mariborska krajevna skupina Osrednjega društva nižjih poštinih uslužbencev.

Maribor, 12. junija 1931.

Marko Štubljar, poštni podur. v pok.

Zamenjava službenega mesta. Kateri služitelj ali zvanik bi zamenjal svoje službeno mesto za tako mesto pri pošti Jesenice na Gorenjskem? Obvestila: Upravi »Poštarja« v Ljubljani.

Pozor! Pri zaključku lista smo zvedeli, da naše ministrstvo že pripravlja sistemizacijo za vse osebe Dravske direkcije. Pri tem bi baje nastalo ca 100 praznih mest za uradnike in služabnike, tako da bi bilo vendar enkrat omiljeno že nevzdržno primanjkovalje osebja in odstranjene s tem združene nadloge.

To in ono.

OPOZORILO.

Tovariše opozarjamo še enkrat na va-bilo (glej »Poštarja« št. 2 od letos) za naročilo II. dela Napotnikove knjige »Brzjav in telefon«, ki razpravlja o brzjavah posebnih (bolj kompliciranih) vrst in o telefonih. Od I. dela te knjige je na razpolago še nekaj izvodov po Din 52—. Ne zadržujte dela in prijavite takoj naročnino (Din 78—) na naslov: Janez Napotnik, administrativni uradnik pri Dravski direkciji pošte in tel. v Ljubljani.

PRVI POŠTNI NABIRALNIK IN NJEGOV ZGODOVINSKI RAZVOJ.

Poštni nabiralnik je dandanes v rabi po vsem svetu. V zadnji gorski tokavi kakor tudi na daljnem morskem obrežju se vanj vlaga korespondenca v nadaljnjo poštno odpravo. Človek vidi v tem nekaj čisto navad-

Osebnosti.

Postavljeni: za služitelja II. skup. Kozic Viktor v Murski Soboti in za dnevnikačja Vehovec Cirila v Meži.

Premeščeni: admin. ur. VI. skup. Brus Lavoslav od XXXI. sekcije za šefa k III. t. t. t. sekciji v Ljubljani; tehnični urad. VI. skup. Fajgelj Ludvik od XXXV. t. t. t. sekcije v Celju k XXIII. t. t. t. sekciji v Dubrovniku in Bano Karel od III. t. t. t. sekcije v Ljubljani k IV. t. t. t. sekciji v Veliki Bečker- rek; pristav VIII. skup. inž. Eržen Rafael od p. t. direkcije za šefa mestne t. t. sekcije v Ljubljani; tehn. ur. VIII. skup. Köchler Miroslav, arh. čin. VIII. skup. Roggi Josipina, prakt. tehn. IX. skup. Kavčič Anton in Furlan Alojzij, prakt. tehn. X. skup. Kavčič Silvester in Cerkovnik Mirosl., vse od III. t. t. t. sekcije k mestni t. t. sekciji v Ljubljani; teh. ur. VIII. skup. Lenassi Milan od XXXV. t. t. t. sekcije Celje k III. t. t. t. sekciji Ljubljana; prakt. tehn. IX. skup. Puntar Jos. od XXXV. t. t. t. sekcije Celje k III. t. t. t. sekciji Ljubljana; tehn. ur. IX. Turk Ludvik od X. t. t. t. sekcije Maribor k XI. t. t. t. sekciji Vin- kovci; pb. ur. IX. skup. Redžič Marija iz Murske Sobotice na Ljubljano 1; prakt. tehn. X. skup. Erat Milan od XXXV. t. t. t. sekcije Celje k IV. t. t. t. sekciji Sarajevo; pt. manip. X. skup. Mežih Jos. iz Vraništa na Ljubljano 1 in Ebber Hedvika iz Celja v Šmartno ob Paki; ur. priprav. inž. Podboj Stane od III. t. t. t. sekcije Ljubljana k X. t. t. t. sekciji Maribor; zvan. III. skup. Petek Frančiška iz Rakeka v Stari trg pri Rakeku; služ. II. skup. Povšič Roza iz Mežice v Celje, Trontelj Alojzij z Ljubljane 2 na Ljubljano 7, Zanoškar Anton z Ljubljane 7 na Ljubljano 2, Zimmerl Marija iz Guštanja v Prevalje, Arko Marija iz Starega trga pri Rakeku na Rakek in Zupan Bogomila z Ljubljane 1 v Brežice.

Prestanek službe: pb. ur. VIII. skup. Dular Mara v Kranju in služ. 2. skup. Caf Elizabeta v Meži sta podali ostavko na poštno službo; služba je prestala pog. pošt. Grmel Kristijan v Solčavi.

Poroke: pb. ur. VII. skup. Ambro- žič Miloš na Ljubljani 1 se je poročil z Zupančič Leopoldino, služ. 2. skup. Vervega Karel na Maribor 2 s Ferk Štefanijo in Hedl Ivan na Mariboru 2 z Liponik Marijo.

kdaj in kam so odjadrali in kaj se jim je pri- petilo. Tako poroča Olearius v svoji knjigi iz l. 1658. Bil je od leta 1633 knjižničar Fri- derika III., vojvode Holstein-Gottorpskega. V tej službi se je udeležil poleg Pavla Fle- minga potovanja, ki ga je priredil vojvoda z velikimi stroški v Rusijo in Perzijo. Na po- tovanju so bili od l. 1633 do l. 1639. Vrnili so se mimo rta Dobre nade, kjer je Olearius videl oni nenavadni nabiralnik ter ga v svo- jem delu uvekovečil. Te podatke potrjuje v najnovejšem času kapitan F. Spiess ter pravi, da je tisti stari poštni kamen shranjen v zgodovinskem muzeju v Kapstadtu. Pisatelj pravi tudi, da so tisti kamen že uporabljali, ko še ni bilo Kapstadta. Brez dvoma bo tudi to res, saj je bilo to mesto ustanovljeno šele l. 1652, torej nekaj let kasneje. Vse tako ka- že, da datira nenavadni kamniti nabiralnik nekako iz leta 1600, ko je bila ustanovljena nizozemska - vzhodnoindijska trgovinska družba.

Koliko je pa ta najstarejši nabiralnik vpliv- val na razvoj poštinih podjetij v Evropi, se ne da docela ugotoviti. Vsekako moramo v tem prepustiti vodilno vlogo Francozom. Že Ludvik XIV. je leta 1653 dovolil državne- mu svetniku Belayerju postaviti v Parizu poštne nabiralnike, v katere so se vlagala pi- sma za poštno odpravo. V Parizu se je nabi- ralnik dobro obnesel in zato je kmalu prišel v rabo tudi na Pruskem. To se je zgodilo za Friderika Velikega, ki je čislal francosko spretnost v državni upravi. Na predlog fran- coskega finančnega ministra je pozval tri Francoze: Bernarda, de la Haugea in Mo- reta v nemško poštno upravo. Ob njihovem času je bil postavljen prvi nabiralnik v veži berlinske poštne palače leta 1766. Ali ti trije Francoze niso bili posebno priljubljeni med Nemci. Godila so se sleparstva, zato so mo- rali že čez tri leta ostaviti nemška tla. Na- biralnik v poštne poslopu v Berlinu je slu- žil le malo časa svojem namenu. Njegova ura še ni prišla. Po smrti Friderika Velikega je bil promet na rakovi poti ter je bil po padcu pruske države v dobi Napoleona do- mala uničen. Dve leti je žalostno životaril pod francoskim jarmom.

Ampak ravno tisti čas — bilo je v letu 1808 — so podali zmagovalci v Vratislavi do- kaz svoje poštne iznajdljivosti. Oberst Tar- get, poveljnik trdnjave, je postavil na stopni- cah k svojemu stanovanju majhno skrinjico, da bi se vsa korespondenca, ki je prihajala zanj, metala vanjo. Takšne skrinjice so imeli pred Targetom francoski častniki na bojišču, kakor piše dr. Friese v svojih spominih. Omenja jih pa vsekako zato, ker so bile zanj in njegovo dobo nekaj novega, oziroma po- snemanja vredne. Ali občinstvo se za takšne naprave ni moglo ogreti, ker je živelo v pre- slabih gmotnih razmerah. Misel za poštne nabiralnike je prišla čez nekaj let in to zo- pet s Francoskega.

Valovi velike francoske revolucije l. 1789 so se navsezadnje plegli ob Renu. Levi breg reke je pripadel 1794—1795 Francozom. Ker so bili tukaj nabiralniki že davno javno pro- metno sredstvo, so jih postavili tudi v večjih krajih odslej francoskega Porenja. Po dunaj- skem kongresu in pruski osamosvojitvi leta 1815 so ostali molče v rabi. Ko so jih ho- teli pozneje odpraviti, je odločno ugovarjala tej nakani poštna uprava v Kolinu, češ: »poštni nabiralik je važna naprava v pravi poštini službi.« Z njim da je zelo ustrezno občinstvu, ker je dan in noč ljudem v pora- bo ter je sploh na Francoskem, Nizozem- skem, v Brabantu itd. od nekda v rabi ka- kor vzorna naprava. Kdor bi ga hotel od- praviti, bi zadel ob najhujši odpor. Ko bi se pisma pri okencih oddajala, bi trgovci lahko brali naslove svojih konkurentov. Zato mo-

nega. A kdor se ozre nazaj v zgodovino, vidi vse drugačno sliko. Komaj sto let je tega, odkar so napravili na Pruskem s poštini nabiralnikom prve skromne poskušnje. In še to samo v velikih mestih. Tako je imela Vratislava nekaj desetletij samo en nabi- ralnik. V drugih mestih pa ni bilo nič bolj- še. Kdor hoče razumeti veliko razliko med nekdanjim in sedanjim časom, mora poznati vso zgodovino poštnege nabiralnika. Z raz- vojem poštnege nabiralnika je v tesni zvezi prometna zgodovina.

Kdaj in kje se je v znamenju prometa prvič pojavil poštini nabiralnik, je težko ugo- toviti. Podoba pa je, da so bile v 16. stoletju v Florenci tudi po cerkvah lesene skrinjice, kamor so se metale objave. Prav gotovo so pa večji nizozemski mornarji na svojem po- tovanju v Vzhodno Indijo na rtu Dobre nade ustanovili poročevalno postajo. Na ne- kem gotovem mestu namreč so rabili izvor- ljen kamen, v katerega so vlagali pisma, da so drugi mimoidoči Nizozemci vedeli o njih,

ramo reči, da je poštni nabiralnik pospeševatelj javne morale!

Kakšen vtis je napravilo to poročilo na generalni poštni urad v Berlinu, si lahko mislimo. Kmalu nato je izšla uradna naredba, da morajo nabiralniki v Porenju ostati, kjer so jih pa odstranili, jih je treba iznova postaviti. Tako se je neznatna naprava l. 1818 uradno uveljavila na Pruskem. Pet let pozneje je tedanji generalni poštar Nagler nasvetoval kralju, naj se postavijo nabiralniki v vseh provincah nemške države. To je vlada dovolila z odredbo od dne 18. oktobra 1823. leta.

Tako je prišel nabiralnik na Pruskem dne 1. januarja v splošno rabo seveda samo v večjih krajih, ker so ga tam v resnici potrebovali. Silno oprezno so torej stopali z nabiralnikom na novi poti, ki je šla jako počasi navzgor.

To se vidi v tem, da je celo v večjih krajih včasih mnogo let zadostoval samo en nabiralnik med drugimi celo v Leipzigu in Dresdenu, ki nista bila neposredno pod pruskim vplivom. Tako si je nabiralnik prav s težavo delal pot. Tudi Naglerjeva pobuda iz leta 1828, da bi se število nabiralnikov povečalo, je padla na nerodovito tla. Po izjavi poštnih uradov je bilo le v jako malo primerih število nabiralnikov povečati. Mesta kakor Düsseldorf, Frankfurt (Odra), Königsberg (Pr.), Liegnitz, Merseburg, Stralsund in Breslau so imela prej ko slej samo po en na-

biralnik, Berlin, Köln, Aachen po 2, Stetin 3, Danzig in Posen po 4, Magdeburg pa 6!

Napačno bi pa bilo, da bi po teh številkah sklepali o velikosti prometa v rečenih mestih. Da ni občinstvo rabilo nabiralnikov z večjim veseljem, je bilo več vzrokov. Tako je bil v Breslau-u še leta 1846 samo en nabiralnik, ki je bil izprva pred pošto, kasneje pa v poštni veži pritrjen. Nad nabiralnikom je bilo napisano, da se smejo vlagati vanj samo nefrankirana pisma z izjemo tiste korespondence, ki je bila naslovljena za kraj ali bližnjo okolico, potlej navadno frankirana in v inozemstvo glaseča se pisma, denarne ter končno na kralja in njegovo družino in ministre naslovljene pisemske pošiljke. Vojaška pisma so se morala oddajati pri okencih. L. 1829 se je poraba nabiralnika toliko omilila, da so bila dopustna tudi nefrankirana krajevna pisma in leta 1840 tudi taka v inozemstvo namenjena korespondenca. Ali vse to ni imela posebnega uspeha.

(Dalje prihodnjič.)

Brzjavni promet na nemških železnicah. V aprilu t. l. je uvedla nemška poštna uprava glede oddaje in dostave brzjavk v vlakih dve novosti. Dosle jje moral potnik oddati brzjavko na železniškem brzjavnem uradu ali na bližnjem poštnem brzjavnem uradu, za kar pa večkrat ni bilo časa. Odslej bodo pa brzjavke od potnikov sprejemali sprevodniki. Železniški uslužbenec prevzame od potnika brzjavko s pristojbino vred in jo

odda na prvi železniški brzjavni postaji v nadaljnjo odpravo. Brzjavka se ne sme glasiti izven Nemčije in ne sme imeti več kakor 14 besed. Posebne označbe kakor: D, XP, RP in dr. niso dopustne. Za to poslovanje pri oddaji je plačati 20 Rpf (= 2'70 Din). Brzjavke, naslovljene na potnike v vlaku, sprejema sprevodnik ter jih izroča naslovniku. Tudi za to poslovanje je določena pristojbina 20 Rpf (= 2'70 Din). Na ta način je nemška poštna uprava oddajo in dostavo brzjavk v vlakih jako olajšala.

Pogrebno društvo češkoslovaških poštних in brzjavnih uradnikov je imelo 2. marca t. l. svoj redni letni občni zbor. Iz poročil smo posneli: Lani je pristopilo 84 članov ter je štelu društvo ob koncu leta 1712 članov. Imetje je znašalo 343.853 Kč, dasi je bilo izplačano že 866 članom 644.200 Kč podpore. Z mesečnim prispevkom 3 Kč zasigura vsak član svoji družini po dobi članstva podporo do 2000 Kč. Po tridesetletnem članstvu preneha plačevanje prispevkov. Letos je pristopilo k društvu 8 novih članov.

Trgovina usnja in čevljar-
skih potrebščin po najnižjih
cenah se priporoča

Franc Erjavec

trgovina z usnjem

Ljubljana, Stari trg 11 a

R. WILLMANN

strojno podjetje

Ljubljana, Slomškova ulica 3

Izdeluje različne vrste strojev za lesno industrijo, transmisijske naprave, tovarna dvigala vseh vrst, rebraste cevi iz kovanega železa, prevzema projektiranje in opremo različnih mehaničnih naprav ter izvršuje vsa v strojno stroko spadajoča dela in popravila točno, solidno in po možnosti najhitreje.

Tvornica dežnikov

L. MIKUŠ

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo bogato za-
logo dežnikov in spreha-
jalnih palic.

THE REX Co.

LJUBLJANA, GRADIŠČE 10 --- ZAGREB, SAJMIŠTE 56

Telef. 268 interurb. Ustanovljeno 1906

Specijalna trgovina prvovrstnih
pisalnih in kopirnih strojev, raz-
množevalnih aparatov in razno-
vrstnih pisarniških potrebščin.

Pisalni stroji na obroke.

JOSIP KVEDER

Ljubljana, Krekov trg 10

priporoča

šivalne stroje „Phönix“,
kolesa „Anker“ in

otroške vozičke od pri-
prostih do najfinejših.

Dobavlja tudi potom Gospodar.
zadruga poštних nameštencev.

Jermenar in torbar

Stane Jager

Ljubljana, Poljanska c. 9

Priporoča svojo delavnico
za vsa v to stroko spada-
joča dela. — Sprejema tudi
vsa popravila po najnižjih
cenah.

**Laneno olje, firnež, emailne in
ostale lake, oljate barve**

in vse v stroko spadajoče blago, kupite
dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIČ-ZANKL,

d. z o. z. tovarne olja, firneža, laka in barv

Ljubljana-Medvode,

lastnik Franjo Medič.

Podružnica Maribor -- Novi Sad.

Jože Mihelič in drug

Ljubljana

Dunajska cesta 41

Telefon šte. 777

Tuječ Evgen

Ljubljana, Smoletova ulica šte. 3

se priporoča za prodajo elektro-
tehničnega in tehničnega mate-
rijala, žarnic, motorjev, železnih
ognja in vloma varnih blagajn
i. t. d.

Modna manufakturna trgovina

Fabiani & Jurjovec

LJUBLJANA, Stritarjeva ulica 5.

za priporočila pri nabavi blaga za obleke. Pro-
dukcija na obroke potom Gospodarske zadruga
poštних nameštencev.

Cene zmerni! Potrebnosti točno
in solidno!

ELITE

družba z o. z.

Izdelava in prodaja damske, moške in deške konfekcije
na debelo in drobno. Prvovrstno izvrševanje po
meri. — Poštarji nabavljajte potom Gospodarske Zadruga
po originalnih cenah.

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 9.

Za konzorcij poštних organizacij v Ljubljani izdaja Martin Gruden v Ljubljani. Ček. konto 11.631. — Urejuje Franc Pirc v Ljubljani. — Rokopise poš-
iljate uredništvu, reklamacije, oglase itd. pa upravi lista „Poštar“ v Ljubljani, Sv. Jakoba trg 2. — Tiskarna „Slovenija“ v Ljubljani. Predstavnik za
tiskarno Albert Kolman, Celovška cesta 61